

INSTRUKCJA WYPEŁNIANIA ZAŁĄCZNIKA
pn. Formularz w zakresie Oceny Oddziaływania na Środowisko

o udzielenie wsparcia na operacje realizowane przez podmioty inne niż LGD

Wojewodzin, grudzień 2019 r.

Informacje ogólne:

Niniejsza *Instrukcja* ma na celu doprecyzowanie zapisów *Formularza w zakresie Oceny Oddziaływania na Środowisko* tak, by w sposób jednoznaczny przedstawić wymagania Lokalnej Grupy Działania dla Wnioskodawców.

Zakres wymaganej przez LGD dokumentacji środowiskowej wynika również z zapisów *Komunikatu Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 27 grudnia 2016 r. w sprawie uchylecia wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie dokumentowania postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć współfinansowanych z krajowych lub regionalnych programów operacyjnych*. Przedmiotowe wytyczne zostały uchylone z dniem 19 stycznia 2017 r. W związku z tym LGD podjęła decyzję o ograniczeniu dokumentacji dotyczącej postępowań w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, która pozwala ocenić zgodność projektu z przepisami prawa ochrony środowiska.

Uwagi szczegółowe:

1. W uzasadnionych przypadkach, mając na uwadze czytelność zawartych we wniosku o dofinansowanie informacji, dotyczących projektu złożonego z kilku przedsięwzięć, załącznik należy wypełnić oddzielnie dla każdego z nich.

Pojęcie „przedsięwzięcie” należy rozumieć zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, (dalej jako ustawa ooś). Informacje dotyczące przedsięwzięcia/-ć planowanych do realizacji zamieszczone w załączniku powinny być spójne z informacjami podanymi we wniosku o dofinansowanie.

2. W polach niewypełnianych należy wpisać „nie dotyczy”.
3. Instytucja Organizująca Konkurs może każdorazowo w dokumentacji konkursowej określić, czy istnieje wymóg dostarczania przedmiotowego załącznika. Przykładowo, w przypadku projektów nieinfrastrukturalnych, Wnioskodawcy mogą być zwolnieni z konieczności wypełniania załącznika.

A.1 ZGODNOŚĆ PROJEKTU Z POLITYKĄ OCHRONY ŚRODOWISKA:

Należy wyjaśnić, w jaki sposób projekt:

- a) przyczynia się do realizacji celów polityki ochrony środowiska, w tym w zakresie zmiany klimatu, oraz w jaki sposób uwzględniono przedmiotowe cele w danym projekcie (w szczególności należy rozważyć następujące kwestie: efektywną gospodarkę zasobami, zachowanie różnorodności biologicznej i usług ekosystemowych, zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych, odporność na skutki zmiany klimatu itp.); jest zgodny z zasadą ostrożności, zasadą działania zapobiegawczego oraz zasadą naprawiania szkody w pierwszym rzędzie u źródła i zasadą zanieczyszczający płaci.
- b) należy opisać w jaki sposób projekt przyczynia się do realizacji celów polityki ochrony środowiska, w tym w zakresie dotyczącym zmian klimatu opisanych we właściwych dokumentach strategicznych. Większość wymienionych dokumentów w odniesieniu do działań związanych z łagodzeniem zmian klimatu opiera się na ustaleniach oraz celach wynikających z pakietu energetyczno-klimatycznego. W zależności od rodzaju projektu można skorzystać z listy szczegółowych dokumentów wymienionych poniżej, przy czym dla każdego rodzaju projektu należy odnieść się do celów określonych w SPA 2020 (Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020), który jest podstawowym dokumentem strategicznym w obszarze adaptacji do zmian klimatu.

Przykładowa lista dokumentów:

- *Krajowy Plan Działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych (2010)*,
- *Krajowy Plan Działań dotyczący efektywności energetycznej dla Polski (2014)*,
- *Ocena ryzyka na potrzeby zarządzania kryzysowego. Raport o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego (2013)*,
- *Polityka energetyczna Polski do 2030 roku (2009)*,
- *Polityka klimatyczna Polski. Strategia redukcji emisji gazów cieplarnianych w Polsce do roku 2020 (2003)*,
- *Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko (2014)*,
- *Projekt Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej (2015)*.

W zakresie klimatu szczegółowe informacje dotyczące wypełniania punktu 1.1 w zakresie zmian klimatu znajdują się w „Poradniku przygotowania inwestycji z uwzględnieniem zmian klimatu, ich łagodzenia i przystosowania do tych zmian oraz odporności na klęski żywiołowe”. Poradnik dostępny jest na portalu KLIMADA http://klimada.mos.gov.pl/blog/2015/10/30/poradnik_przygotowania_inwestycji/.

Należy również wykazać, że projekt został również przygotowany z zachowaniem poniższych zasad:

Działania zapobiegawczego - działania zapobiegawcze powinny zmierzać do zapobieżenia skutkom lub zmniejszenia rozmiarów szkody.

Naprawiania szkody w pierwszym rzędzie u źródła - działania naprawcze powinny zmierzać do naprawy lub zastąpienia w równoważny sposób elementów przyrodniczych lub ich funkcji, a także prowadzić do usunięcia zagrożenia dla zdrowia ludzi oraz przywrócenia równowagi przyrodniczej i walorów krajobrazowych na danym terenie.

Ostrożności - to narzędzie zarządzania ryzykiem, z którego można skorzystać, gdy określone działanie lub polityka budzą wątpliwość naukową dotyczącą zagrożenia dla zdrowia ludzkiego lub środowiska. Na przykład aby uniknąć szkód dla zdrowia ludzkiego lub środowiska, gdy zachodzą wątpliwości dotyczące potencjalnych szkodliwych skutków produktu, można wydane zalecenia, aby zaprzestać dystrybucji tego produktu lub – w przypadku gdy wątpliwość utrzymuje się po dokonaniu obiektywnej oceny naukowej – wycofać taki produkt z rynku. Takie środki muszą być niedyskryminujące i proporcjonalne, a gdy dostępnych jest więcej informacji naukowych, należy je także poddać przeglądowi.

Zanieczyszczający płaci - według tej reguły sprawcy szkód w środowisku powinni ponosić pełne koszty tych działań, które są niezbędne dla usunięcia zanieczyszczenia lub koszty równoważnych działań umożliwiających osiągnięcie celów ochrony środowiska. Na podstawie tej zasady uznaje się również, że użytkownicy obiektów infrastrukturalnych powinni partycypować zarówno w pokrywaniu kosztów zmniejszania emisji, jak i kosztów eksploatacji, konserwacji i wymiany elementów infrastruktury mającej wpływ na środowisko. W tym kontekście należy wyjaśnić jak przedmiotowe wymagania zostały uwzględnione w projekcie.

A.2. OCENA WPŁYWU NA ŚRODOWISKO NATURALNE

A.2.1. Stosowanie Dyrektywy 2011/92/WE Parlamentu Europejskiego i Rady („dyrektywa OOS”)

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko (Dz.U. L 26 z 28.01.2012, s.1).

A.2.2. Stosowanie Dyrektywy 2001/42/WE w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowiska

- Dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. U. L 197 z 21.07.2001, str. 30).

Jeżeli zaznaczono odpowiedź:

- „TAK” w polu tekstowym należy wpisać lin do strategicznej oceny oddziaływania na środowisko Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020

(<https://rpo.wrotapodlasia.pl/pl/dowiedz-sie-wiecej-o-programie/zapoznaj-sie-z-prawem-i-dokument/strategiczna-ocena-oddziaływania-na-srodowisko-regionalnego-programu-operacyjnego-wojewodztwa-podlaskiego-na-lata-2014-2020.html>)

- „NIE” w polu tekstowym należy podać krótkie wyjaśnienie, dlaczego nie przeprowadzono tej oceny, jeśli plan lub program nie podlegał strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko.

A.3. STOSOWANIE DYREKTYWY RADY 92/43/EWG W SPRAWIE OCHRONY SIEDLISK PRZYRODNICZYCH ORAZ DZIKIEJ FAUNY I FLORY (DYREKTYWA SIEDLISKOWA); OCENA ODDZIAŁYWANIA NA OBSZARY NATURA 2000

- Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz.U. L 206 z 22.07.1992, s. 7.).

W przypadku projektów nieinfrastrukturalnych należy udzielić odpowiedzi „NIE” i wyjaśnić tą okoliczność.

W przypadku projektów infrastrukturalnych beneficjent zaznacza odpowiedź „NIE”, tylko jeżeli nie istniało lub nie istnieje prawdopodobieństwo, że projekt może znacząco oddziaływać na obszary Natura 2000 i nie uznano w związku z tym za konieczne przeprowadzenie oceny oddziaływania na obszary Natura 2000. Tylko w takiej sytuacji beneficjent ma obowiązek dołączenia do wniosku o dofinansowanie *Deklaracji organu odpowiedzialnego za monitorowanie obszarów Natura 2000*.

W przypadku projektów infrastrukturalnych, dla których udzielono odpowiedzi TAK, należy przedstawić decyzję właściwego organu oraz odpowiednią ocenę przeprowadzoną zgodnie z art. 6 ust. 3 dyrektywy siedliskowej, oraz, jeśli dotyczy, pozostałe dokumenty, o których mowa w punkcie 3.1

Należy przestrzegać zaleceń zawartych w przygotowanych przez Komisję Europejską dokumentach:

- Zarządzanie obszarami Natura 2000. Postanowienia artykułu 6 Dyrektywy Siedliskowej 92/43/EWG;
- Ocena planów i przedsięwzięć znacząco oddziałujących na obszary Natura 2000. Wytyczne metodyczne dotyczące przepisów Artykułu 6(3) i (4) Dyrektywy Siedliskowej 92/43/EWG;

Dokumenty (w polskiej wersji językowej) można znaleźć na stronie internetowej pod adresem:

http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/guidance_en.htm.

UWAGA!!! Dla projektów, dla których uzyskano decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach, przeprowadzono ponowną oś i/lub ocenę oddziaływania na obszar Natura 2000, nie ma konieczności przedstawiania *Zaświadczenia organu odpowiedzialnego za monitorowanie obszarów Natura 2000*.

A.4. STOSOWANIE DYREKTYWY 2000/60/WE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY („RAMOWEJ DYREKTYWY WODNEJ”); OCENA ODDZIAŁYWANIA NA JEDNOLITĄ CZĘŚĆ WÓD

- Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz.U. L 327 z 22.12.2000 r., s. 1).

A.4.1 W przypadku niespełnienia odpowiedniego warunku wstępnego zgodnie z art. 19 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, należy przedstawić łącznie do zatwierdzonego planu działań.

Punkt dotyczy wyłącznie projektów dużych w rozumieniu art. 100 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013. W polu tekstowym należy wpisać „nie dotyczy” jeżeli warunek wstępny jest spełniony.

A.4.2 Czy projekt obejmuje nowe zmiany charakterystyki fizycznej części wód powierzchniowych lub zmiany poziomu części wód podziemnych, które pogarszają stan jednolitej części wód lub uniemożliwiają osiągnięcie dobrego stanu wód/potencjału?

Punkt dotyczy wszystkich projektów.

Wskazane zapisy w pytaniu 4.2. oraz w dalszej części formularza w odniesieniu do prawa krajowego należy rozumieć następująco: części wód powierzchniowych – jednolita części wód powierzchniowych (JCWP), części wód podziemnych – jednolite części wód podziemnych (JCWPd).

Należy odpowiedzieć na pytanie, czy wystąpią okoliczności, w których dobry stan ekologiczny lub potencjał ekologiczny nie zostanie osiągnięty lub nie uda się zapobiec pogorszeniu stanu JCWP lub JCWPd w wyniku nowych zmian w charakterystyce fizycznej JCWP lub zmianie poziomu JCWPd.

A.4.3. Należy wyjaśnić, w jaki sposób projekt pokrywa się z celami planu gospodarowania wodami w dorzeczu, które ustanowiono dla odpowiednich jednolitych części wód

Punkt dotyczy projektów, które z racji swego charakteru i zakresu mogą oddziaływać na określoną jednolitą część wód.

W przedmiotowym punkcie należy dokonać identyfikacji jednolitych części wód, których dotyczy planowany projekt oraz przypisanych im celów środowiskowych.

W nawiązaniu do ustalonych celów należy wskazać w jaki sposób projekt wpływa na ich osiągnięcie. Tym samym punkt ten będzie dotyczył projektów, które z racji swojego charakteru i zakresu będą pokrywały się z celami, które ustanowiono dla danej jednolitej części wód (w pozostałych przypadkach zasadne jest wykazanie neutralnego charakteru projektu).

A.5. INFORMACJE NA TEMAT ZGODNOŚCI Z INNYMI DYREKTYWAMI ŚRODOWISKOWYMI

Dla każdej z wymienionych dyrektyw, jeśli dotyczy to projektu, należy wskazać odpowiednie decyzje administracyjne, w których organ administracji dokonał stosownego rozpatrzenia zgodnie z aktualnym na dzień złożenia Wniosku prawodawstwem.

5.1. Stosowanie dyrektywy Rady 91/271/EWG („dyrektywy dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych”).

- Dyrektywa Rady 91/271/EWG z 21 maja 1991 r. dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych

Dotyczy projektów z sektora usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków komunalnych.

Należy podać szczegółowe informacje dotyczące wypełniania przez aglomerację lub aglomeracje, na obszarze których realizowany jest projekt przepisów Dyrektywy Rady 91/271/EWG dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych (dalej dyrektywa ściekowa), a w szczególności:

- Wielkość aglomeracji oraz jej zgodność z aktualną wersją Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych i Master Planem dla wdrażania dyrektywy 91/271/EWG.
- Zgodnie z przepisami dyrektywy ściekowej warunkami koniecznymi do spełnienia przez aglomeracje jej wymogów są następujące aspekty, do których należy się odnieść:
  - wydajność oczyszczalni ścieków w aglomeracjach, która musi odpowiadać ładunkowi generowanemu na ich obszarze;
  - standardy oczyszczania ścieków w oczyszczalniach, które uzależnione są od wielkości aglomeracji; jakość oczyszczonych ścieków odprowadzanych z każdej oczyszczalni musi być zgodna z wymaganiami ustawy Prawo wodne i rozporządzeniem MŚ w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego.
  - wyposażenie aglomeracji w systemy zbierania ścieków komunalnych musi gwarantować spełnienie w tym zakresie wymogów dyrektywy ściekowej; ludność aglomeracji nieobsługiwana przez zbiorcze systemy kanalizacyjne powinna korzystać z innych systemów oczyszczania ścieków, zapewniający ten sam poziom ochrony środowiska.

Przedstawienie zastosowanych/planowanych rozwiązań dotyczących gospodarki osadami ściekowymi na oczyszczalniach z uwzględnieniem hierarchii sposobów postępowania z odpadami wskazanymi w aktualnej wersji Krajowego planu gospodarki odpadami lub Krajowego Programu Zapobiegania Powstawaniu Odpadów.

A.5.2. Stosowanie dyrektywy 2008/98/WE Parlamentu Europejskiego i Rady („dyrektywy ramowej w sprawie odpadów”).

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy

Dotyczy projektów z sektora gospodarowania odpadami.

Należy wyjaśnić, w jaki sposób projekt wpisuje się w realizację celów dyrektywy ramowej o odpadach na obszarze oddziaływania przedsięwzięcia. Należy wskazać zgodność wsparcia z wojewódzkimi planami gospodarki odpadami (WPGO), w tym stanowiącymi załączniki do WPGO planami inwestycyjnymi w zakresie gospodarki odpadami oraz Krajowym planem gospodarki odpadami.

W szczególności należy opisać, w jaki sposób została uwzględniona hierarchia sposobów postępowania z odpadami od zapobiegania powstawaniu odpadów poprzez przygotowanie do ponownego użytku, recykling, inne procesy odzysku po unieszkodliwianiu.

Należy podać, w jaki sposób projekt przyczynia się do osiągnięcia celów w zakresie przygotowania do ponownego użycia i recyklingu określonych frakcji odpadów

komunalnych na 2020 r. Nawet, jeśli cele projektu nie są bezpośrednio związane ze zwiększeniem poziomu recyklingu należy podać przyjętą przez Polskę metodę obliczania poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odzysku określonych frakcji odpadów komunalnych, o których mowa w art. 11 (2) dyrektywy ramowej o odpadach. Należy również wskazać, prezentując prognozy wytwarzania odpadów i ich zagospodarowania, w jaki sposób poziomy te zostaną osiągnięte do 2020 r. na terenie oddziaływania przedsięwzięcia. Jeżeli dane takie zamieszczone są w innej części wniosku wystarczy umieścić odniesienie do odpowiedniej sekcji.

W przypadku, gdy projekt obejmuje instalację do unieszkodliwiania odpadów należy potwierdzić, że planowana instalacja jest adekwatna do potrzeb i nie wpłynie negatywnie na rozwój selektywnego zbierania oraz osiągnięcie wymaganych poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu.

A.5.3. Stosowanie dyrektywy 2010/75/UE Parlamentu Europejskiego i Rady („dyrektywy w sprawie emisji przemysłowych”).

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych (zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola)

Dotyczy projektów wymagających udzielenia pozwolenia zgodnie z przedmiotową dyrektywą.

Dotyczy projektów objętych dyrektywą 2010/75/UE Parlamentu Europejskiego i Rady.

Należy wykazać, że instalacja jest eksploatowana zgodnie z warunkami ustalonymi w obowiązującym pozwoleniu zintegrowanym uwzględniającym, tam gdzie ma to zastosowanie, graniczne wielkości emisyjne określone we właściwych Konkluzjach BAT.

A.5.4. Stosowanie wszelkich innych odpowiednich dyrektyw środowiskowych

W polu tekstowym należy wskazać wszelkie inne nie wymienione powyżej dyrektywy oraz dla każdej z nich wyszczególnić odpowiednie decyzje administracyjne, w których organ administracji dokonał stosownego rozpatrzenia zgodnie z aktualnym na dzień złożenia Wniosku prawodawstwem.

A.6. KOSZT ROZWIĄZAŃ NA RZECZ ZMNIJSZENIA LUB SKOMPENSOWANIA NEGATYWNEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO, W SZCZEGÓLNOŚCI WYNIKAJĄCEGO Z PROCEDURY OOS LUB INNYCH PROCEDUR OCENY (TAKICH JAK DYREKTYWA SIEDLISKOWA, RAMOWA DYREKTYWA WODNA, DYREKTYWA W SPRAWIE EMISJI PRZEMYSŁOWYCH) LUB WYMOGÓW KRAJOWYCH/REGIONALNYCH

Należy wykazać, że instalacja jest eksploatowana zgodnie z warunkami ustalonymi w obowiązującym pozwoleniu zintegrowanym uwzględniającym, tam gdzie ma to zastosowanie, graniczne wielkości emisyjne określone we właściwych Konkluzjach BAT.

Należy wskazać procentowy udział środków przeznaczonych na zmniejszenie lub skompensowanie strat dla środowiska naturalnego. W polu tekstowym należy krótko opisać rozwiązania na rzecz zmniejszenia lub skompensowania negatywnego oddziaływania na środowisko. Jeśli dotyczy, należy wskazać odpowiednie decyzje administracyjne, w których organ administracji zawarł stosowne uzasadnienie i opisał rozwiązania na rzecz zmniejszenia lub skompensowania negatywnego oddziaływania na środowisko.

A.7. PRZYSTOSOWANIE SIĘ DO ZMIANY KLIMATU I ŁAGODZENIE ZMIANY KLIMATU, A TAKŻE ODPORNOŚĆ NA KLĘSKI ŻYWIOŁOWE

Punkt dotyczy wszystkich rodzajów projektów, które z racji realizowanego przedmiotu mogą przyczynić się do łagodzenia zmian klimatu.

Szczegółowe informacje do wypełniania punktu A.7 znajdują się w „Poradniku przygotowania inwestycji z uwzględnieniem zmian klimatu, ich łagodzenia i przystosowania do tych zmian oraz odporności na klęski żywiołowe” znajdującym się na stronie <http://klimada.mos.gov.pl/adaptacja-do-zmian-klimatu/perspektywa-finansowa-2014-2020/>.

A.7.1. Należy wyjaśnić, w jaki sposób projekt przyczynia się do realizacji celów w zakresie zmiany klimatu zgodnie ze strategią „Europa 2020”, w tym zawiera informacje na temat wydatków związanych ze zmianą klimatu zgodnie z załącznikiem I do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 215/2014.

Celem strategii „Europa 2020” jest osiągnięcie wzrostu gospodarczego, który będzie:

- **inteligentny** dzięki bardziej efektywnym inwestycjom w edukację, badania naukowe i innowacje,
- **zrównoważony** dzięki zdecydowanemu przesunięciu w kierunku gospodarki niskoemisyjnej,
- **sprzyjający włączeniu społecznemu**, ze szczególnym naciskiem na tworzenie nowych miejsc pracy i ograniczanie ubóstwa.

Cele dla klimatu i energii opisano w dokumencie jako pakiet 3 x 20% zakładający:

- ograniczenie emisji gazów cieplarnianych o 20% w stosunku do poziomu z 1990 r. (lub nawet o 30%, jeśli warunki będą sprzyjające),
- wzrost udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych do poziomu 20% w stosunku do całkowitego zużycia energii,
- wzrost poziomu efektywności energetycznej o 20%.

W polu tekstowym należy wyjaśnić w jaki sposób przedsięwzięcie realizowane w ramach projektu przyczynia się do realizacji celów objętych pakietem 3 x 20%.

A.7.2. Należy wyjaśnić, w jaki sposób uwzględniono zagrożenia związane ze zmianą klimatu, kwestie dotyczące przystosowania się do zmian klimatu i ich łagodzenia oraz odporność na klęski żywiołowe.

Należy odpowiedzieć w szczególności na następujące pytania: w jaki sposób oceniono rozmiar efektów zewnętrznych gazów cieplarnianych i kosztów zewnętrznych węgla? Jakie są koszty alternatywne gazów cieplarnianych i w jaki sposób włączono je do analizy ekonomicznej? Czy rozważono alternatywne rozwiązanie dotyczące mniejszego zużycia węgla lub oparte na źródłach odnawialnych? Czy w trakcie przygotowywania projektu przeprowadzono ocenę zagrożeń wynikających ze zmian klimatycznych lub kontrolę podatności? Czy w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko i oceny oddziaływania na środowisko uwzględniono kwestie związane ze zmianą klimatu oraz czy dane kwestie zostały sprawdzone przez odpowiednie organy krajowe? W jaki sposób kwestie klimatyczne zostały uwzględnione w analizie i rankingu odpowiednich wariantów? W jaki sposób projekt odnosi się do strategii krajowej lub regionalnej w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu? Czy projekt w połączeniu ze zmianą klimatu będzie miał jakikolwiek pozytywny lub negatywny wpływ na otoczenie? Czy zmiana klimatu wpłynęła na lokalizację projektu?

Należy odnieść się do tych kwestii poruszanych w ww. pytaniach pomocniczych, które odnoszą się do rodzaju i charakteru projektu. Należy wziąć pod uwagę wszystkie etapy przygotowania przedsięwzięcia, w tym OOS.

Krajową strategią w obszarze adaptacji do zmian klimatu jest *Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020* (SPA 2020). Należy opisać zgodność projektu z przedmiotową strategią. Jeżeli istnieją również regionalne bądź lokalne plany adaptacji do zmian klimatu (na przykład miejskie plany adaptacji do zmian klimatu), w obszarze zainteresowania których znajdują się przedsięwzięcia wchodzące w skład projektu, konieczne jest opisanie zgodności i związków projektu z celami klimatycznymi tych strategii. W przypadku, gdy odpowiedź na to pytanie została udzielona w pkt A.7.1, w pkt A/7.2 należy jedynie dać odpowiedni odnośnik do części 7.1.

Konieczna jest też odpowiedź na pytanie, czy wszelkie elementy infrastruktury zlokalizowane na obszarach zagrożonych powodzią (oceniane zgodnie z dyrektywą 2007/60/WE), są zaprojektowane w sposób, który uwzględni to ryzyko.

Należy też określić, czy przy analizie wariantów lokalizacyjnych przedsięwzięcia zostały uwzględnione ryzyka klimatyczne, w szczególności wynikające z analizy i oceny podatności przedsięwzięcia na prognozowane zmiany klimatu, o ile warianty lokalizacyjne były rozważane.

A.7.3. Należy wyjaśnić, jakie rozwiązania przyjęto w celu zapewnienia odporności na bieżącą zmienność klimatu i przyszłą zmianę klimatu w ramach projektu.

W szczególności należy udzielić odpowiedzi na następujące pytania: w jaki sposób uwzględniono zmianę klimatu podczas opracowywania projektu i jego części składowych np. w odniesieniu do sił zewnętrznych (np. obciążenie wiatrem, obciążenie śniegiem, różnice temperatury) i oddziaływań (np. fale upałów, osuszanie, zagrożenie powodziowe, jak również przedłużające się okresy suszy wpływające np. na właściwości gleby).

W niniejszym punkcie należy odnieść się do tych kwestii poruszanych w ww. pytaniach pomocniczych, które odnoszą się do rodzaju i charakteru projektu. Zakres oddziaływań poszczególnych zagrożeń klimatycznych na projekt zależy od miejsca lokalizacji projektu, jego wrażliwości, zdolności adaptacyjnych oraz kierunku przewidywanych zmian natężenia tych czynników w czasie, które będą następowały wraz ze zmianami klimatu.

Należy odnieść się syntetycznie do sposobu uwzględnienia w dokumentacji projektu zagadnień dotyczących odporności przedsięwzięć wchodzących w skład projektu na obecnie obserwowaną zmienność klimatu oraz prognozowane zmiany klimatu.

Konieczne jest opisanie odpowiednich warunków czy zaleceń dotyczących zarówno projektowania, jak i eksploatacji, które zostały sformułowane na etapie oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięć wchodzących w skład projektu oraz ewentualnie na etapie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dokumentów strategicznych, tworzących ramy realizacji tych przedsięwzięć (o ile kwestie te zostały odpowiednio uwzględnione w ocenie oddziaływania na środowisko). W przypadku, gdy analizowane kwestie nie zostały uwzględnione na etapie oceny oddziaływania na środowisko, a w tym również na etapie kwalifikowania przedsięwzięcia do

przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, należy podać tego przyczyny (w tym związane z terminem przeprowadzenia postępowania w sprawie OOŚ) oraz zawrzeć odpowiednie uzasadnienie, wskazujące, że w kontekście OOŚ, ryzyka klimatyczne wiążące się z realizacją wybranego wariantu zostały zredukowane do akceptowalnego poziomu (przy czym uzasadnienie może odnosić się również do innych niż OOŚ etapów przygotowania przedsięwzięcia). W przypadku, gdy odpowiednie wyjaśnienia zostały już (częściowo) przedstawione w punkcie A.7.2 należy zawrzeć odpowiednie odniesienie do tego punktu.

A.8. OBOWIĄZEK PRZEKAZYWANIA INFORMACJI NA POTRZEBY REJESTRÓW PROWADZONYCH W GENERALNEJ DYREKCJI OCHRONY ŚRODOWISKA

- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r. poz. 1235 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016, poz. 2134 j.t.).

W przypadku, odpowiedzi twierdzącej należy oświadczyć, czy wymagane obowiązki są wypełniane.